

Praying Against our Enemies?

A Close Look at the Curse against Heretics

Rabbi Elie Kaunfer – kaunfer@hadar.org

Rabbinic Yeshiva Intensive 2023 / 5783

Part 1

And for the slanderers let there be no hope, And may all evil perish in an instant. And may all Your enemies speedily be cut off. And the willful sinners: speedily uproot, smash, cast down and subdue speedily in our days. Blessed are you, YHVH, who breaks enemies and subdues willful sinners. <i>Daily Amidah, Ashkenaz prayer book</i>	וְלַמְלַשְׁיָנִים אֵל תְּהִי תִקְוָה, וְכָל הָרָשָׁעָה כָּרְגַע תֵּאבֵד, וְכָל אוֹיְבֶיךָ מְהֵרָה יִכָּרְתוּ, וְהַזֵּדִים מְהֵרָה תַעֲקֹר וְתִשְׁבֵּר וְתִמְגַּר וְתִכְנִיעַ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יי, שֶׁבֵר אֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים. <i>ש"ע נוסח אשכנז</i>
For the destroyed ones may there be no hope If they do not return to Your Torah The Notzrim and Minim – may they be destroyed in an instant May they be erased from the book of life, and with the Righteous may they not be written Blessed are You, YHVH, who subdues willful sinners <i>Eretz Yisrael version</i>	למשמדים אל תהי תקוה אם לא ישובו לתורתך הנצרים והמינים כרגע יאבדו ימחו מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו ברוך אתה ה' מכניע זדים

Thus said the LORD: Restrain your voice from weeping, Your eyes from shedding tears; For there is a reward for your labor —declares the LORD: They shall return from the enemy's land. And there is hope for your future —declares the LORD: Your children shall return to their country. <i>Jeremiah 31:15-16</i>	(טו) כֹּה אָמַר יְקֹנֶק מִנְעִי קוֹלְךָ מִבְּכִי וְעֵינֶיךָ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לַפְּעֻלָּתְךָ נְאֻם־יְקֹנֶק וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ אוֹיֵב: (טז) וַיֵּשׁ־תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֶךָ נְאֻם־יְקֹנֶק וְשָׁבוּ בָנִים לְגִבְוָלָם: <i>ירמיהו פרק לא</i>
But those who separated themselves from the ways of the community, like the minim, and the meshumadim, and those who hand over others [to the government] and those who are evil – hell is locked before them and they are judged in it forever and ever. <i>Seder Olam 3</i>	... אבל מי שפירשו מדרכי צבור כגון המינים והמשומדין והמוסרות והחניפין ... גיהנם ננעלת בפניהם ונידון בתוכה לעולמי עולמים <i>סדר עולם רבה (ליינר) פרק ג</i>
Rabbi Elazar, after finishing his <i>Amidah</i>, said thus: Let it be Your will, YHVH our God, that you cause to dwell in our lot love, companionship, peace, and friendship, and that you increase our borders with students, and that you make our end successful at the last with hope, and that you place our portion in <i>Gan Eden</i>... <i>Babylonian Talmud Berakhot 16b</i>	רבי אלעזר בטר דמסיים צלותיה אמר הכי: יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתשכן בפורינו אהבה, ואחוה, ושלום, וריעות, ותרבה גבולנו בתלמידים, ותצליח סופנו אחרית ותקוה, ותשים חלקנו בגן עדן <i>תלמוד בבלי ברכות דף טז</i>

Part 2

For the meshumadim let there be no hope And may the kingdom of willful sinners speedily be uprooted and smashed in our days Blessed are You, YHVH, who smashes evil ones and subdues willful sinners <i>Siddur Saadia Gaon (9th / 10th c.), p. 18</i>	למשומדים אל תהי תקוה ומלכות זדון מהרה תעקר ותשבר בימינו ברוך אתה יי שובר רשעים ומכניע זדים
I am going to deal with you, O Insolence [=Bavel] —declares the Lord GOD of Hosts— For your day is come, the time when I doom you: Insolence shall stumble and fall, With none to raise her up. I will set her cities on fire, And it shall consume everything around her. <i>Jeremiah 50:31-32</i>	(לא) הִנֵּנִי אֵלַיִךְ זָדוֹן נֶאֱמַר-אֲדֹנִי יְקֹנֵק צְבָאוֹת כִּי בָא יוֹמָהּ עֵת פְּקֻדָּתִיךָ: (לב) וְכָשֶׁל זָדוֹן וְנָפַל וְאֵין לוֹ מְקִים וְהִצַּתִּי אֵשׁ בְּעָרָיו וְאָכְלָה כָּל-סְבִיבֹתָיו: <i>ירמיהו פרק נ</i>
And for wickedness, let there be no hope And may all the errant return to You And may the realm of wickedness be shattered Blessed are You, YHVH, whose will it is that the wicked vanish from the earth <i>Mishkan Tefilah, p. 88 (2007)</i>	ולרשעה אל תהי תקוה והתועים אליך ישובו ומלכות זדון מהרה תשבר ברוך אתה יי שובר רשע מן הארץ
The 18 blessings that the sages said correspond to the 18 mentions of God's name in: Ascribe to YHVH, O divine beings (Psalm 29) Include the "minim/sectarians" in the "separators" And the "converts" in the "elders" And "David" in "Who builds Jerusalem"	שמונה עשרה ברכות שאמרו חכמים כנגד שמנה עשרה אזכרות שבהבו לה' בני אלים כולל של מינים בשל פרושין ושל גרים בשל זקנים ושל דוד בבונה ירושלם אם אמר אלו לעצמן ואילו לעצמן יצא תוספתא מסכת ברכות (ליברמן) פרק ג הלכה כה

But if one said them each on their own, they have fulfilled their obligation <i>Tosefta Berakhot 3:25</i>	
We teach about this (in a baraita): Include the “heretics” and “evil people” in “who causes the willful sinners to submit” <i>Yerushalmi Berachot 2:4; 5a</i>	ותני עלה כולל של מינים ושל רשעים במכניע זדים תלמוד ירושלמי מסכת ברכות פרק ב
But have we not learned (in a baraita): Include “heretics” and “sinners/separators” in “who causes the willful sinners to submit” <i>Yerushalmi Berachot 4:3; 8a¹</i>	והתני כולל של מינים ושל פושעים [פרושים] במכניע זדים תלמוד ירושלמי מסכת ברכות פרק ד

תוספתא כולל של מינים	ירו' ברכות ח:א כולל של מינים ושל פושעים [פרושים] במכניע זדים	ירו' ברכות ה:א כולל של מינים ושל רשעים	תוספתא כולל של מינים
בשל זדים		במכניע זדים	²בשל פרושין

Part 3: The Source of the “Minim” Blessing

Mishnah: Rabban Gamliel says: Every day a person should pray 18 (the amidah). Rabbi Yehoshua says: “essence” of 18... These 18, but there are 19 (blessings)!... Our rabbis taught (in a baraita): Shimon the flaxworker ordered 18 blessings before Rabban Gamliel, in fitting order, in Yavneh. Rabban Gamliel said to them to the sages: Is there a person who knows how to fix the “blessing” for	משנה. רבן גמליאל אומר: בכל יום ויום מתפלל אדם שמנה עשרה. רבי יהושע אומר: מעין שמנה עשרה... הני תמני סרי, תשסרי הוויין!... תנו רבנן: שמעון הפקולי הסדיר שמנה עשרה ברכות לפני רבן גמליאל על הסדר ביבנה. אמר להם רבן גמליאל לחכמים:
---	---

¹ Also in some versions of the Tosefta. See Flusser, “MMT and Birkat Ha-Minim,” p. 354.

² See Flusser, p. 354, n. 81.

the minim (Jewish Christians)? Shmuel Hakattan stood up and fixed it. The next year, he forgot/cancelled it, and he looked at it (reduced it?) for 2-3 moments, but they didn't bring him up (ie remove him from leading the amidah). <i>Babylonian Talmud Berachot 28b-29a</i>	כלום יש אדם שיודע לתקן ברכת המינים? עמד שמואל הקטן ותקנה, לשנה אחרת שכחה. והשקיף בה שתיים ושלוש שעות ולא העלוהו. <i>תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כח עמוד ב</i>
2) The Essence of Shmuel HaKattan? Shmuel HaKattan says: "If your enemy falls, don't be glad. If he trips, don't let your heart rejoice. Lest YHVH see it and be displeased, and avert His wrath from him (Prov. 24:17-18)." <i>Pirkei Avot 4:19</i>	[כ] שמואל הקטן אומר (משלי כד) בְּנִפֹּל <אוֹיְבֶיךָ> אַל תִּשְׂמַח וּבְכַשְׁלוֹ אַל יִגַּל לִבְךָ: פֶּן יֵרָאֶה יְקֻזְּךָ וְרַע בְּעֵינָיו וְהָשִׁיב מַעַלְיוֹ אָפוֹ: <i>משנה מסכת אבות פרק ד משנה יט</i>
3) An Alternate Story We find tannaim disagreeing: For all (the blessings of the amidah) we don't recall him (from leading) except for one who doesn't say: "who revives the dead" and "who humbles willful sinners" and "who rebuilds Jerusalem." I say he is a min (Jewish Christian). Shmuel Hakkatan passed before the ark (ie = led the amidah) and he erased "who humbles willful sinners" at the end. He started to look at them. They said to him: The sages didn't take this into measure. <i>Jerusalem Talmud Berachot 5:3, 9c</i>	אשכח תניי ופליג לכל אין מחזירין אותו חוץ ממי שלא אמר מחיה המתים ומכניע זדים ובונה ירושלים אני אומר מין הוא שמואל הקטן עבר קומי תיבותא ואשגר מכניע זדים בסופה שרי משקיף עליהון אמרין ליה לא שיערו חכמים כך <i>תלמוד ירושלמי מסכת ברכות פרק ה</i>

4) Another Interrogation of R. Gamliel Our rabbis taught (in a baraita): A story: a student came before Rabbi Yehoshua and said to him: The amidah of evening: permitted or required? He said: permitted. (The student) came before Rabban Gamliel and said to him: The amidah of evening: permitted or required? He said: required. He said to him: But R. Yehoshua said permitted! (Rabban Gamliel) said: Wait here until all the shield-bearers enter the study hall. When the shield-bearers entered, the questioner stood and asked: The amidah of evening: permitted or required? Rabban Gamliel said to him: required. Rabban Gamliel said to them to the sages: Is there a person who disagrees on this matter? R. Yehoshua said no. (Rabban Gamliel said): “But in your name they told me: ‘permitted’!” He said to him: R. Yehoshua: Stand on your legs and they will testify against you.... <i>Babylonian Talmud Berachot 27b</i>	תנו רבנן: מעשה בתלמיד אחד שבא לפני רבי יהושע, אמר לו: תפלת ערבית רשות או חובה? אמר ליה: רשות. בא לפני רבן גמליאל, אמר לו: תפלת ערבית רשות או חובה? אמר לו: חובה. אמר לו: והלא רבי יהושע אמר לי רשות! אמר לו: המתן עד שיכנסו בעלי תריסין לבית המדרש. כשנכנסו בעלי תריסין, עמד השואל ושאל: תפלת ערבית רשות או חובה? אמר לו רבן גמליאל: חובה. אמר להם רבן גמליאל לחכמים: כלום יש אדם שחולק בדבר זה? אמר ליה רבי יהושע: לאו. אמר לו: והלא משמך אמרו לי רשות! אמר ליה: יהושע, עמוד על רגליך ויעידו בך! תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כז עמוד ב
5) Shmuel HaKattan as the Eighth Man Our rabbis taught (in a baraita): Do not add a leap year except with those invited to do it. A story: Rabban Gamliel said: Let 7 rise early with me to the roof. He rose early and found 8. He said: Who came up without permission? Go down! Shmuel HaKattan stood up and said: I was the one who went up without permission, but not to add a leap year I came up, rather to learn practical law I needed to come. (R. Gamliel) said to him: Sit, my son, sit. All the years are fitting to be intercalated by your hand, it's just that the sages said: Don't	תנו רבנן: אין מעברין את השנה אלא מזמנין לה. מעשה ברבן גמליאל שאמר: השכימו לי שבעה לעלייה, השכים ומצא שמונה. אמר: מי הוא שעלה שלא ברשות? ירד! עמד שמואל הקטן ואמר: אני הוא שעליתי שלא ברשות, ולא לעבר השנה עליתי, אלא ללמוד הלכה למעשה הוצרכתי. אמר לו: שב בני, שב. ראויות כל השנים כולן להתעבר על ידך, אלא אמרו חכמים:

add a leap year except with those invited to do so. And it wasn't Shmuel HaKattan (who was the 8th person), rather it was another person. But because of (preventing) embarrassment he did this. <i>Babylonian Talmud Sanhedrin 10b-11a</i>	אין מעברין את השנה אלא במזומנין לה. ולא שמואל הקטן הוה, אלא איניש אחרינא, ומחמת כיסופא הוא דעבד. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף י' עמוד ב
6) Garlic in the Beit Midrash: Rebbe was sitting and teaching, and smelled garlic. He said: Whoever ate garlic – out! Rabbi Hiyya (who didn't do it) stood up and went out. They all stood up and went out....and R. Hiyya, where did he learn it? From Rabbi Meir. As it is taught (in a baraita): A story: A woman came to the Beit Midrash of R. Meir and said to him: Rabbi, one of your students wedded me through intercourse. R. Meir stood up and wrote her a divorce document, and gave it to her. They all stood up and wrote and gave it to her. And R. Meir, where did he learn it? From Shmuel HaKattan... <i>Babylonian Talmud Sanhedrin 11a</i>	כי הא דיתיב רבי וקא דריש, והריח ריח שום, אמר: מי שאכל שום - יצא! עמד רבי חייא ויצא. עמדו כולן ויצאו....ורבי חייא מהיכא גמיר לה - מרבי מאיר. דתניא: מעשה באשה אחת שבאתה לבית מדרשו של רבי מאיר, אמרה לו: רבי, אחד מכם קדשני בביאה. עמד רבי מאיר וכתב לה גט כריתות, ונתן לה, עמדו כתבו כולם ונתנו לה. ורבי מאיר מהיכא גמיר לה - משמואל הקטן.... תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף י"א עמוד א

And if you say: how can we curse in our prayers the minim and meshumadim? For we said in the first chapter of Berakhot (7a) concerning a min who would vex R. Yehoshua ben Levi...it is not the way of the world to do that (curse him), as it is written: punishment – even for the righteous – is not good (Prov 17:26). Even for a min. What is the reason? Because God is merciful to all God’s creations (Psalm 145:9). One could answer: “it is not the way of the world to do this” – this is concerning a curse that involves death. Or perhaps with a group it is different. Or perhaps “the way of the world not to do this” concerned a case when one is vexed. But in our prayers, for the honor of God, we are intending, since they are denying God. <i>Abudraham, p. 227</i>	ואם תאמר האיך אנו מתפללין [מתקללין] בתפילתינו המינים והמשומדים – הא אמרינן בפרקא קמא דברכות (דף ז עמוד א): גבי ההוא מינא דהוה מצער ליה לרבי יהושע בן לוי - לאו אורח ארעא למעבד הכי דכתיב גם ענוש לצדיק לא טוב (משלי יז:כו) ואפילו במינאי. מאי טעמא? ורחמיו על כל מעשיו (תהילים קמה:ט) ויש לומר דכי קאמר "לאו אורח ארעא למעבד הכי" הני מילי בקללה שבא לידי כליון. אי נמי צבור שאני. ואי נמי דמשום צערו לאו אורח ארעא למעבד הכי כדאמרינן התם דהוא מצער ליה. אבל בתפילותינו לכבוד הבורא אנו מתכוונים מפני שכופרין בו. כך מצאתי בחידושי דב"ש <i>אבודרהם עמוד רכח</i>
A certain heretic who was in Rabbi Yehoshua ben Levi’s neighborhood would upset him by incessantly challenging the legitimacy of verses. One day, Rabbi Yehoshua ben Levi took a rooster and placed it between the legs of the bed upon which he sat and looked at it. He thought: When the moment of God’s anger arrives, I will curse him and be rid of him. When the moment of God’s anger arrived, Rabbi Yehoshua ben Levi slept. When he woke up, he said to himself: Conclude from the fact that I nodded off that it is not proper conduct to do so, to curse people, even if they are wicked. “His mercy is over all His creations” (Psalms 145:9) is written even with regard to sinners.	ההוא מינא דהוה בשבבותיה דרבי יהושע בן לוי, הוה קא מצער ליה טובא בקראי. יומא חד שקל תרנגולא ואוקמיה בין כרעיה דערסא ועיין ביה, סבר: כי מטא ההיא שעתא אלטייה. כי מטא ההיא שעתא ניים. אמר: שמע מיניה לאו אורח ארעא למעבד הכי, ורחמיו על כל מעשיו כתיב, וכתיב: גם ענוש לצדיק לא טוב.

Moreover, it is inappropriate to cause the punishment of another, as it is written: “Punishment, even for the righteous, is not good” (Proverbs 17:26), even for a righteous person, it is improper to punish another. <i>Bavli Berakhot 7a</i>	תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ז עמוד א
There were once some thugs in the neighborhood of Rabbi Meir who would trouble him very much. Rabbi Meir prayed about them that they should die. His wife Beruria said to him: What is your opinion (that you think this is permitted)? It is written: “Let sins end” (Ps. 104) – Does it say “Let sinners end”? It is written sins! And also, look at the end of the verse: “Evil people will be no more.” When sin ends, evil will be no more! Rather pray for them to return – and then there will be no more evil people. He prayed for them and they did teshuva. <i>Bavli Berakhot 10a</i>	הנהו בריוני דהוו בשבבותיה דרבי מאיר והוו קא מצערו ליה טובא, הוה קא בעי רבי מאיר רחמי עליוהו כי היכי דלימותו. אמרה ליה ברוריא דביתהו: מאי דעתך? - משום דכתיב: +תהלים ק"ד+ יתמו חטאים, מי כתיב חוטאים? חטאים כתיב! ועוד, שפיל לסיפיה דקרא: ורשעים עוד אינם, כיון דיתמו חטאים - ורשעים עוד אינם? אלא, בעי רחמי עליוהו דלהדרו בתשובה - ורשעים עוד אינם. בעא רחמי עליוהו והדרו בתשובה. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף

This is only in a case where they didn't do teshuva. For if they want to do teshuva, we receive them. For there is nothing that stands in the way of teshuva <i>Abudraham, pp. 226-7</i>	...ודוקא אם [לא] ירצו לשוב, שאם ירצה לשוב מקבלים אותם בתשובה שאין דבר העומד בפני התשובה אבודרהם עמוד רכו-ז
--	--

Rebbe said: It is forbidden for a person to pray that evil people depart from this world, for if the Holy One had removed Terach from the world when he was an idol worshipper, Avraham our father would not have come into the world, and	ואמר רבי אסור לו לאדם להתפלל על הרשעים שיסתלקו מן העולם שאלמלא סלקו קודשא בריך הוא לתרח מן העולם כשהיה עובד ע"ז לא בא אברהם אבינו לעולם ושבטי ישראל לא היו והמלך דוד ומלך המשיח והתורה לא נתנה
---	---

the tribes of Israel, and King David, and the King Moshiah would not have come to the world, and Torah would not have been given, and all those tzadikim and Hasidim and prophets would not have come to the world. <i>Zohar – Midrash Ne’elam p. 105a</i>	וכל אותם הצדיקים והחסידים והנביאים לא היו בעולם, זוהר - מדרש הנעלם כרך א (בראשית) פרשת וירא
--	---

